

Az 1,2,3,4,5 számú dokumentum - Magyar-irtás folyt a Délvidéken

írta Kiss József

Kelt Délvidéken 1991.december 18-án

a Magyar - Svéd Online Források publikációja

A szabadságot korlátozó intézkedéseket, a kollektív büntető akciókat, tömeggyilkosságokat rendeletileg szabályozott föld- és házvagyon elkobzások kísérték. A korábban két legnagyobb számú és leggazdagabb kisebbség közül a 332 ezres németiséget felszámolták, a magyarok létszáma 70-80 ezerrel csökkent. A németek elleni brutális intézkedéssorozat egészen 1948-ig tartott.

Dokumentumok a Délvidéki magyar kisebbséget ért megtorlásokról

A németekkel kapcsolatban semmi sem változott, az után sem, hogy megjelent egy újabb, 1945. január 27-ével keltezett Tito-rendelet. A rendelet lényege az volt, hogy 1945. február 15-ig, a hadseregnek a hatalmat mindenütt át kellett adnia, és ezután már csak a valódi, a kivizsgált háborús bűntetteket torolták meg. Az újságok naponta adtak hírt demonstratív, nyilvános kivégzésekről, ahol egyszerre több, általában magyar vagy magát magyarnak mondó svábot végeztek ki. Az 1942-es vérengzés főbűnöseinek perét 1945. október 22-30-a között Újvidéken tartották.

A népbíróság *Szombathelyi Ferenc* volt vezérkari főnököt és nyolc társát halálra ítélte és valamennyiüket kivégezték.

Jugoszlávia az 1945. áprilisi-májusi „végső győzelem” után Magyarországgal külön politikába kezdett. Jugoszlávia az új Magyarország politikai vezetésének értésére adta, hogy a kapcsolatok normalizálásának feltételei vannak. Amennyiben Magyarország nem jelentkezik területi, határrevíziós igényekkel, elfelejti és elfelejteti az 1942-es megszárlásokért szedett, legkevesebb tíz- vagy tizenöt-szörös véráldozatot, Jugoszlávia a korlátozott kulturális autonómia keretei között normalizálja a magyar kisebbség helyzetét, nem folyamodik a szlovákokhoz hasonló egyoldalú kitelepitésekhez sem. Nem utolsósorban pedig Magyarország számíthat Jugoszlávia támogatására. A béketárgyalásokra készülõ, elszigetelt kormányzat a kilátásba helyezett politikai támogatásra erősen rá is szorult. A magyar kormányzati szervezetek világosan megértették a politikai üzenet tartalmát. Tudták, hogy Tito Jugoszláviája mit vár el tőlük. Mivel pedig Jugoszláviának rendkívüli módon megnőtt a tekintélye Európában, nem volt nehéz elfogadtatni az akkori magyar politizáló közvéleménnyel azt, hogy a *”pax Danubiana”* felejtést követel. A koalíciós politikát kezdettől meghatározó MKP gyorsan reagált. Rákosi Mátyás, az adai cserépkereskedő fia, akkor már az MKP főtitkára, 1945. május 25-én így fogalmazott: *„Fel kell venni az összeköttetést elsősorban Jugoszláviával és Romániával. Az első igazán politikai szempontból, a második közgazdasági szempontból fontos. ...”*

Úgy gondolom, hogy Jugoszlávia „kettős győzelme” után sokkal meg növekedett tekintélyén túl a kölcsönös politikai érdekegyeztetés volt az oka annak, amit Bibó István találóan fogalmazott meg: *A jugoszlávok sokat akarnak, mert úgy érzik, hogy mindenre képesek.”*

1. számú dokumentum

KÜM 3622 (Bé) 1946. július 17. Mindszenty József hercegprímás levele Gyöngyösi János külügyminiszterhez

Külügyminiszter Úr!

Délvidéki háromtagú küldöttség és egy Újvidéki táborból megszökött magyar hozta hozzám a másolatban mellékelt jelentéseket.

Ha szükséges, az eredeti is rendelkezésre áll.

Fogadja Külügyminiszter Úr tiszteletem őszinte nyilvánítását. Esztergom, 1946. július 17.

bíboros, hercegprímás,

Esztergomi érsek

GYÖNGYÖSI JÁNOS úrnak,

külügyminiszter

Budapest, Szabadság tér 15.

Másolat.

A Jugoszláviában élő magyarság helyzete Igaz megvilágításban

Gyakran hallottunk a közelmúltban olyan megnyilatkozásokat, hogy a béke értekezleten Jugoszláviával szemben területi igényeket nem támasztunk. Legutóbb a miniszterelnök jelentette ki, hogy Jugoszláviával szemben követelésünk nincs. Ugyanakkor vezető politikusaink, elítélik a szlovákiai magyarsággal szemben tanúsított csehszlovák magatartást, és sejtetni engedik, hogy talán ez alapon területi igényeket támasztunk Csehszlovákiával szemben.

Másrésről sajnálattal kell megállapítani, hogy Magyarországon akadnak olyan tényezők, melyek akár a sajtó hasábjain, akár a rádió hullámain keresztül azt a hamis tényt igyekeznek bedobni a magyar közvéleménybe és - ami a legnagyobb oktalanság - ezzel a külföld előtt is hamis adatokat tárnak fel, ugyanis hogy a jugoszláviai magyarság helyzete kielégítő, a jugoszláviai magyarok szabad életet élnek, van iskolájuk, sajtójuk, színházuk stb.

Nem tudjuk, hogy azok, akik a jugoszláviai magyarság helyzetét dicsőítik, milyen jogon mernek valótlan állításaikkal ártani a magyarság ügyének, és hogy ezzel milyen érdeket kívánnak szolgálni?

Mert az tény, hogy valótlan állítanak. Igaz ugyan, hogy a magyaroknak Jugoszláviában van iskolájuk is, sajtójuk is, színházuk is, azonban ezeknek egy hibája van: hogy cirkusz az egész. Jugoszlávia "demokratikus"-nak vallja magát már az ország hivatalos elnevezésénél fogva is (Federativna demokratska Jugoslavija). Az igaz demokrácia azonban nem vallhatja magáénak azokat az elveket, amelyek a mai jugoszláviai magyarság szabad kulturális fejlődését semmiféleképp nem szolgálják. Ezek csak arra valók, hogy az iskolákból kiűzzék a vallást, a sajtó és a színház pedig éppen hogy vannak, ízük és irányzatuk kommunista, ami teljesen távol áll a jugoszláviai magyarság lelkétől.

Nem tudjuk, hogy azok, akik a jugoszláviai magyarság kielégítő helyzetéről, szabad életéről írnak, tudják-e az alábbi tényeket?

1944. év őszétől kezdve, amikor a jugoszláv partizán hadsereg bevonult a Délvidékre, állandóan és szüntelenül üldözik az ottani magyarságot.

Körülbelül 50-60 ezer magyar embert végeztek ki, csak azért, mert magyarok voltak. Semmi más bűnük nem volt ezeknek a szerencsétleneknek.

Ezeket utasítottak ki a „jugoszlávok” az országból és vagy minden nélkül, egy szál ruhában, vagy 20 kg-os csomaggal dobtak át magyar területre. Az ottmaradt ingó és ingatlan vagyont elkobozták.

A közelmúltban hosszú szünet után csak a Szeged-Rókus állomásra 900 kiutasított család érkezett családonként 100 kg-os csomaggal. Ezeknek is csak az volt a bűnük, hogy magyaroknak születtek.

A magyarokat 1944. év végén és 1945. év elején internálótáborokba zárták, ahol olyan silány ételmezt kaptak, hogy sokan éhenhaltak. Számtalan nevet tudnánk felsorolni, de nem volna ajánlatos a Bácskában élve maradt hozzátartozóikra nézve, mert nevük nyilvánosságra hozatalával a hozzátartozókat tennék ki újabb üldöztetésnek.

Még ma is túrhetetlen a jugoszláviai magyarság sorsa, mert ezrek és ezrek élnek állandó rettegésben.

Szemtanúk mondják el, hogy még ma is hol az egyik, hol a másik magyart viszik el ismeretlen helyre, ahonnan nem térnek vissza, vagyonukat azonnal széthúzzák. Senki sem tudhatja a jugoszláviai magyarok közül, hogy vajon öreá mikor kerül a sor. Azzal is fenyegetik újabban a jugoszláviai magyarságot, hogy valamennyi magyart „átdobnak” magyar területre.

Ilyen állapotok mellett hallgatják a jugoszláviai magyarok a Magyarországot, képviselő vezető politikusok nyilatkozatait, a rádióból lesnek egy kis biztatás után, hogy magyarságukat a végsőkig megőrizhessék, hogy a magyar rádióból egy kis erőt merítsenek a szörnyű megpróbáltatások idején. És mit hallanak, mint azt, hogy Magyarország nagyon meg van elégedve a sorsukkal, nem is kívánja, hogy az elszakított magyarság visszatérjen.

A miniszterelnök úr legutóbbi nyilatkozata után sok magyar ember könnyes szemmel hallgatta a rádió híradását a Jugoszlávia által megszállt magyar területen.

Kérdezzük ezek után: hányféle igazság van a földön? Ha Csehszlovákia részéről bizonyos magatartás elítélendő és ebből mi magyarok bizonyos jogokat formálhatunk magunknak, akkor Jugoszláviának, ugyanilyen magatartása miatt váltja ki némelyemberből azt a meggyőződést, hogy a "demokratikus" Jugoszlávia, jól bánik az ottani magyarsággal. És ha Csehszlovákiával szemben a magyarság üldöztetése miatt területi igényekkel léphetünk fel, miért nem léphetünk fel ugyanúgy Jugoszláviával szemben is?

Mindezekről azonban eltekintünk, és tudatában vagyunk annak, hogy a háborút elveszítettük. De tudatában vagyunk annak is, hogy a világ demokratizálódik, mi magunk is az igaz demokrácia mielőbbi megvalósulását kívánjuk, és demokráciában nem élhetnek népek százezrei terror alatt. A népek önrendelkezési jogának előbb vagy utóbb kifejezésre kell jutnia.

De még ettől is eltekintünk, és eszünkbe jut a Haza bölcsének, Deák Ferencnek mondása: "Amit erő és hatalom elvesz, azt idő és

kedvező szerencse, ismét visszahozhatják, de amiről a nemzet félve a szenvedésektől önmaga lemondott, annak visszaszerzése nehéz és mindig kétséges". Felmerül tehát a kérdés: *vajon lesz-e végre erőnk szakítani azzal a megvert kutya szemléletű önfeladó megalázkodással, amely külpolitikánkat Trianontól szakadatlanul jellemzi, - különösen és főleg akkor, amikor legfontosabb nemzeti érdekeink kerülnek előtérbe, - azaz merünk-e végre határozottn szót emelni a határokon túli nemzettestvéreink tényleges megmentése érdekében?!*

Magyar sors a Délvidéken

Magyar-irtás folyt és folyik. A partizánok bevonulásakor a Tisza-vidéken a magyarok közt éppen annyi férfi vesztette életét, mint a Duna-vidéken a németek. „A majdnem tisztára magyar Bezdán községben 480 magyar férfit mészároltak le a partizánok egy partizán nő vezetésével. Sok férfi holttestét nem találják, tehát sok az elhurcolt is. Palánkán a sintértelepen éjjel 50 férfit végeztek ki; tömegsírban pihennek, Csurog, zsablya egész magyarságát kiirtották csecsemőkkel, öregekkel, nőkkel együtt.

Kb. 40-50 000 magyart végeztek ki csak azért, mert magyarok voltak”

Dr. Reök Andor, volt szabadkai főapát, átcsalták és pár hét múlva az újvidéki báni palota erkélyéről ledobták s így szörnyet halt. Dr. Bogner József lapszerkesztőt hosszas kínzás után kivégezték. Virág István 84 éves horgosi apátplébános a kivégzés helyén szörnyethalt, Varga Lajos moholyi plébános a kínzásokba beleőrült, szabó Dénes magyar- kanizsai plébánost kocsni után vonszolták kilométereken, míg ki nem szenvedett. Ezután holttestét megcsonkították, Köves István mozsori lelkészt magyar területéről hurcolták le Újvidékre. Kb. 30 000 magyart deportáltak a partizánok meretlen helyekre. A partizánok magyar területeken is fosztogattak. Ezeknek a területeknek az

elszakítását hirdetik is.

Ma is egyre tűnnek el magyarok.

A magyarokat tervszerűen mindenükből kifosztják vagyonekobjással és egyéni akciókkal.

Táborok

Tervszerűen vitték a magyarokat is lágerekbe. Itt az újvidéki magyarokat véresre verték. Megszökött szemtanú tanúsítja. Kiadják a táboriakat munkára, csupa nehéz és lealázó munkára, és közben véresre verik őket. Amikor a palánkaiakat decemberben elvitték a szerémségi Vrdnik bányába, elszedték cipőiket. Aki a hideg sárban nem tudott eléggé menni, puskatussal ütötték, verték. Aki teljesen kimerült, a többiek szemeláttára agyonverték. A palánkaiakból így 10 férfit vertek agyon. Az egyik ór a 800 férfi hálóterméből, 15 magyart kivitt, akiket annyira agyon puskatusolt, hogy másnap is véreztek. Közben lövöldözött is rájuk.

Haláltáborokba kerülnek a gyerekek, betegek, öregek. Ilyenek vannak Bánságban: Knityanin (Rudolfgnad)

Bácskában: Járek, Gákovo, Krusevlje. Az elsőben 30 000 volt egy időben a fogoly, a bácskaiakban 20 000 körül.

Az élet itt pokol. Télen csak másodnapokként kapnak meleg ételt, meleg vízben főzött kukoricadarát. Hébe - hóba borsólevest borsó és só nélkül. Kenyeret ritkán. Ezek voltak diaréban, majd megjelent a tífusz. Ezek pusztultak el orvos és gyógyszer nélkül. Nagy a ruhahiány, mosás nincs, fűtés nincs. Az őrszállási új telepések betörték a krusevljai táborba, az ottani fogoly nőket mezítelenre vetkőztették és ruhájukat elvitték

A halottakról a partizánok és a ruhátlan foglyok szedik le a ruhát, lábbelit. A holttestet kidobják a táborból. A járeki táborban egyetlen nap, 80 a halott. Pár hónap alatt 6700. A halottakat jó ideig nem is anyakönyvezték, és tömegsírokba földelték. Ha a hozzátartozók megtudják az elföldelést, nem lehetnek ott. Egyházi temetésről szó sincs. Agyonlőttek egy asszonyt, mert a temető kőkeresztjénél imádkozott.

Rabszolgapiac van magyarokból Újvidéken. A táborban hajnali 5 órakor menetbe állnak külön-külön a férfiak és nők fél 6-kor kilépnek a munkaadók elé. Válogatnak köztük és elviszik őket. Jönnek olyan munkavállalók, akik már csak leányokat, nőket keresnek. Ezek a munkaadók rendszeren egyik vagy másik katonaságból valók. Szörnyű nagy a vérbajosok száma. Április vége felé hajnali fél 4-kor katona jött a táborba a nők hálótermébe, kiválasztott magának egy leányt azzal, hogy "csak két órára van szükségem rá" Valóban, 6 óra- kor félholtan vánszorgott vissza.

A 8-10 éves magyar gyermekeket kanászoknak adják el a táborok ..

A protestáns és katolikus templomokat raktárnak használták, a plébániatemplomokat lerombolták, a községekben és határokon a keresztet és szobrokat ledöntötték, a temetőket elpusztították. A bánsági haláltábor 30 000 foglyához papot, nem engedtek. Ez a helyzet az újvidéki táborban is.

Felszentelt papokat WC-tisztításra, hónapokon keresztül nyers ló-, marha- és disznóbőr sózásra használnak. Misézniük, betegeket szentségekkel ellátniuk (mivel az reakciós munka), sőt utcára menniük nem szabad. Elsőáldozás után két helység 3 papját lefoglalták. Ha szűkségre kimegy a teremből, véresre verik. Öreg papokkal napokon át métermázsás terheket cipeltetnek

A kalocsai egyházmegyének 16 magyar pap áldozata van.

2. számú dokumentum

KÜM 40.178 (Be) 1945. július 31. A jugoszláv partizánok által kivégzett, illetve bezárt bácskai római katolikus papok

1. Virág István horgosi apát-plébános, 84 éves öreg embert elhurcolták és minden jel szerint

megölték.

2. Werner Mihály martonosi apát-plébánost elhurcolták, eddig úgy tudták, hogy meggyilkolták, utóbb az a hír érkezett, hogy a szerbiai Borban van, talán bányamunkán.

3. Szabó Dénes magyarkanizsa-tótfalui plébánost elhurcolták és megölték.

4. Varga Lajos moholi plébánost elhurcolták és megölték.

5. Dupp Bálint csurogi plébánost sokáig fogva tartották, dolgoztatták, és utóbb nyilvánosan kivégezték.

6. Petrányi Ferenc óbecsei belvárosi apát-plébánost megkínózták és megölték

7. Plank Ferenc ósziváci plébánost elfogták és megölték.

8. Köves István mozsori lelkészt, aki Jánoshalmára jött fel, ahonnan a partizánok elhurcolták és állítólag kegyetlen módon kivégezték.

9. Berger Antal tavankuti plébánost elfogták, többé nem került elő, és mint utóbbi kijelentették, már nem él.

10. Dr. Takács Ferenc pápai kamarás, péterrévei plébánost nyilvánosan kivégezték.

11. Weinert Péter palánkai prépost-plébános az internáló táborban halt meg Újvidéken.

12. P. Köröstyös Krizosztom újvidéki ferencendi házfőnököt és egy másik ferencendi atyát Újvidéken szintén meggyilkoltak.

13. Unterreiner Károly palánkai hitoktatónak nyoma veszett.

14. Elhurcolták, bezárták a következő lelkészeket: Kopping Gáspár temerini plébánost, Haug Antal csonoplyai plébánost,

Scherer Iőrinc cservenkai plébánost, Halter János apatini, Wasmer József palánkai, Buschbacher József dunabökényi, Grieser János palánkai, Eichinger János szépligeti, Moschina András újvidéki káplánokat.

Svraka Ferenc újvidéki apát-plébánost a megszállás kezdete óta házi őrizetben tartják.

3. számú dokumentum

KÜM 495 (Bé) 1946. január hó

Ismeretlen bácskai magyarok "Pro memoria" felirata a béke-előkészítő ügyosztály számára

Pro memoria

Ismét nehéz probléma előtt áll sokat zaklatott Hazánk, ismét ítékeznek felettünk akaratunk ellenére belesodort, vesztés háború után ellenfeleink. (...)

Ez a most lezajlott második világháború a rossz, igazságtalan Páris-környéki békének szörnyű szüleménye. Ez a tanulság oly világos, oly élesen él a mai generáció köztudatában, hogy józan ésszel el sem képzelhető, **hogyan ez a tanulság, amely egyben a mi szószólónk a békekonferencián, számottevő döntő tényezőként ne szerepeljen.**

A másik tényező, amit oly kihangsúlyozottan és oly meggyőző erővel hirdetnek és hívnak meg a békekonferenciára, ez az igazság. Igazság van isteni, természeti, azaz tárgyi igazság és van ettől gyakran eltérő emberi, azaz minden csúrés-csavarással akár csak a formája maga, a formai igazság. Ez a csúrés-csavarással elrejtett igazság, már nem tud olyan ellenállhatatlan erővel beharagolni és érvényesülni a békekonferencián.

Ha a történelem, gazdasági és földrajzi egység összetartozandóságából indulunk ki, akkor nem lehet vitás és kétes a mi szülőföldünknek, Bácskának, de a többi elszakított területnek is a

Magyar-Anyaországhoz való tartozása. De számolnunk kell azzal, hogy területi hovatartozásnak kérdését etnikai, népesedési alapon döntsük el és ebbe a kérdésbe így beleszól a statisztikának, ennek a legtágíthatóbb tudománynak az igazságot elnémitani törekvő hangzavara is. Nagy felkészültséggel, emelt hangerősítővel kell ezért ellátni a magyar igazságot ebben a vonatkozásban is, hogy az ellenünk zúduló hamis adatok szószólói azt el ne nyomják. (...)

A világháború előtti népszámlálásból vett alábbi kimutatás szerint egész Bácskában vezet a fajmagyarság arányszáma, amely arányszám a Ferenc-csatorna feletti részen 65%-ot tesz ki. Ez adatok mellett figyelembe kell venni a magyarság javára most azt, hogy a németek nagyarányú deportálásával arányszámuk, nagy mértékben emelkedett. Ismerjük a Bácskában élő bennszülött jobb és konzervatív gondolkodású nemzetiségeinknek, a szlávoknak is a Magyar-Anyaországhoz vonzó érzelmeket, határozottan állítjuk, hogy egész Bácska nagy többsége magyar és Magyarország kebelében akar maradni. Bátran felkínálhatjuk ennek próbáját, a népszavazást.

Vajdaságban megfelelő népesedési és fentebb hivatkozott adatokat Bács-megyére vonatkozóan az alábbiakban, ismertetjük.

	Magyar	Német	Szerb	Bunyevác	Tót	Rutén	Sokác
Topolyai járás	48673	8121	2322	246	1033	-	-
Bajmok	4116	2178	-	2190	-	-	-
Szabadka	59137	1903	3443	34690	307	167	-
Zenta	33462	-	846	-	-	-	-
Magyarkanizsa	18868	72	423	-	-	-	-
Zentai járás	23887	217	7787	-	-	-	-
Obecsei járás	33064	1110	24371	-	-	-	-
Bajai járás	1240	3203	418	-	-	-	2228
Zombori járás	14919	27504	4505	2666	-	-	-
Zombor	10635	2820	13360	6586	33	-	-
Apatini járás	15923	27307	6779	-	8319	-	3386
Hódsági járás	3448	25080	5945	-	-	60	22550
Zsablyai járás	5443	3907	22357	-	-	1340	-
Ujvidéki járás	13587	16304	12641	-	19597	22	-
Ujvidék	8927	6515	10223	-	-	-	-
Kulai járás	8304	36116	4269	-	292	8995	-
Palánkai járás	2243	30150	11324	-	1950	-	1513
Titeli járás	4338	5167	1807	-	33	-	91
Horgos	11720	-	-	-	-	-	-
<hr/>							
321334	192274	149390	46388	31564	10584	9758	
	42,3%	25,3%	19,7%	6,1%	4,1%	1,4%	1,1%

Van még egy negatív szempont, amit a magyarság mellett kiemelni kívánunk és ez az, hogy a bennünket körülvevő szláv államok nem tudnak beleilleszkedni az új demokratikus világrendbe, nem tudják tiszteletben tartani a kisebbségek szabadság és emberi jogait, ami pedig a népek békés együttélésének alapfeltételét képezi. Amely államok ily mereven kikapcsolódnak az új demokratikus eszme-áramlatból, azok nem lehetnek a demokratikus államalakulatoknak kedvezményezett államai.

Ezeket a szempontokat kívántuk röviden kiemelni a mi kedves szülőföldünk Bács-megye megmentése érdekében, egyben készségesen kijelentjük, a továbbiakban is rendelkezésre állunk a magyar béke delegációnak.

Budapest, 1946. Január hó.

Hazafias üdvözlettel: Bácskaiak

4. számú dokumentum KÜM 820 (Bé) 1946. március 29. Bata János postaműszaki tanácsos kérelme

a Magyar Köztársaság Külügyminisztéri- urnához

Másolat Nulírott Bata. János postaműszaki tanácsos azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulok Miniszter Úrhoz, hogy Bácska elcsatolásával kapcsolatban ott lévő 23 kat. hold 576 -öl szántóföld ingatlanomat és 1/3 családiház részemem, mely Magyarokanizsa határában, illetve Magyarokanizsán, Kossuth u. 11. szám alatt fekszik, mint jogos szülői örökségemet (családi birtok) a magyar állam követeléseként előjegyeztetni szíveskedjék.

Mint magyar állampolgár, magánjogi alapon, igényt támasztok az említett ingatlanokra. És nem vagyok arról a területről menekült magyar, azok az ingatlanok tulajdonomat képezték az első világháború után is Jugoszláviában. Annak egyoldalú elkobzása, vágy eltulajdonítása ellen ezen az alapon tiltakozom, nem lévén sem háborús bűnös, sem eljárás nem folyt ellenem ottani részről.

A szántóföldek egyelőre a város részéről bérbe lettek adva, házrészembe pedig az ottani hatóságok szerb családokat költöztettek be.

Kérem Miniszter Urat, hogy ezúton bejelentett igényemet a béketárgyalások idejére előjegyeztetni és javamra érvényesíteni szíveskedjék.

Egyidejűleg jelentem, hogy ezidőszert, **a Postavezérigazgatóság 8/5 magasépítési ügyosztályában teljesítek szolgálatot**, és 1945. augusztus 22-én teljes mértékben igazolva lettem.

Kérésem jóindulatú elbírálását és támogatását remélve, maradtam tisztelettel Miniszter Úrnak

Budapest, 1946. évi február hó 18-án mély tisztelettel: Bata János

5. számú dokumentum

KÜM 41.063 (Be) 1945. november 20.

A Jugoszláviában élő magyarság helyzete

Tárgy: A Jugoszláviában élő magyarság helyzete. A jugoszláviai magyarság megalázása

9 2 6 "I" 1945. M. E. III.

MINISZTER ÚRI

Van szerencsém eljuttatni a "Jugoszláviában élő magyarság helyzete" című statisztikai helyzetképet a béke- előkészítési munkálatok leendő felhasználása céljából.

Budapest, 1945. évi november hó 20- án

A miniszterelnök rendeletére:

miniszteri osztályfőnök

MAGYAR KÜLÜGYMINISZTER ÚRNAK!

BUDAPEST

A Jugoszláviában élő magyarság helyzete - A jugoszláviai magyarság megosztása

Jugoszláviában eddig mindössze kétszer tartottak népszámlálást. Mind a kettőt a régi rendszer alatt tartották meg. Az első népszámlálás közvetlenül az új állam meg- alakulása után történt 1921. január 31-én. Az adatok valódisága tekintetében ennek a népszámlálásnak adatait nem fogadhatjuk el egészen pontosnak, mert a „jugoszlávok” ebben az időben alkalmazták a „vegyelemzése” szlávósító eszközeit, amely abból állott, hogy azokat a magyarokat, akiknek szláv hangzású nevük volt, egyszerűen délszláv anyanyelvűeknek deklarálták. Ez ellen a név vegyelemzése ellen úgy a magyar politikai párt, mint a magyar sajtó kifogásokkal élt. Az adatoknak az egyoldalúságát később a „jugoszlávok” is elismerték és ezt az 1931. népösszeírás főbb vonásaiban honorálta is.

Jugoszláviának 1921-ben 11 984 911 lakosa volt, ebből az akkori adatok szerint 467 658 volt a magyar nemzetiségű, akik országrészenként így oszlottak meg:

1. Szerbia 1 932
2. Montenegró 617
3. Bosznia-Hercegovina 2 577
4. Dalmácia 68
5. Horvátország és a Muraköz 71 928
6. Szlovénia és a Dunántúl 14 429
7. Bánát, Bácska, Baranya 376 107

Az ún. Vajdaság lakossága a következőképpen tagozódott:

I. Bánátnak (561 958 lakosa volt).

Ebből: 240 213 szerbhorvát,
126 530 német,
98 471 magyar,
67 897 román,
17 595 szlovák,
2 321 orosz, 2 121 szlovén,
7 ruszin, 69 lengyel, 370 albán, 81 török,
a többi egyéb nemzetiségű.

A városokban:

1. Versecen (27 601 lakos élt)

ebből 10034 szerbhorvát,

13 244 német,

2 433 magyar,

146 szlovén,

288 szlovák, 8 lengyel, 213 orosz, 471 román, a többi egyéb nemzetiségű.

2. Pancsova (19 407 lakosa közül)

9 312 szerbhorvát,

7 250 német,

1 536 magyar,

143 szlovén,

198 szlovák, 8 lengyel, 545 orosz, 265 román, a többi egyéb nemzetiségű.

3. Fehértemplom (9 650 lakosa közül)

5 194 német,

2 670 szerbhorvát,

6 227 román,

370 magyar,

33 szlovén, 376 szlovák, 324 orosz, a többi egyéb nemzetiségű.

4. Nagyikinda (25 777 lakója közül)

15 060 szerbhorvát,

5 774 német,

4 122 magyar,

24 szlovén, 34 szlovák, 52 orosz, 236 román, a többi egyéb nemzetiségű.

5. Nagybecskerek (27 522 lakosa között)

10 712 szerbhorvát,

7 508 magyar,

7 888 német,

291 szlovén, 447 szlovák, 20 lengyel, 120 orosz, 200 román, a többi egyéb nemzetiségű.

A legmagyarabb járás a magyarkanizsai, amelynek 34 185 lakója közül csak 13 511 volt szerbhorvát nemzetiségű, magyar 18 562, német 1 324, a többi egyéb nemzetiségű.

II. Bácska és Bánát

A Bácskában 784 569 lélek él.

277 636 magyar,

262 202 szerbhorvát,

190 049 német,

31 071 szlovák,

11 040 kisorosz,

4 993 szlovén,

3 116 orosz,

1 633 román,

215 lengyel,

a többi egyéb nemzetiségű.

A városokban a lakosság így oszlott meg:

1. Újvidék (39 122 lakosa közül)

16 071 szerbhorvát,

13 065 magyar,

6 486 német,

1 473 szlovák,

672 orosz,

613 szlovén,

206 albán,

135 román,

36 kisorosz, 41 lengyel, 63 török, 54 olasz, 10 francia, 6 angol, 191 egyéb nemzetiségű.

2. Zombor (31 342 lakosa közül)

22 397 szerbhorvát,

5 275 magyar,

2 996 német,

141 szlovén, 32 szlovák, 219 orosz, a többi egyéb nemzetiségű.

3. Szabadka (90 961 lakosa közül)

60999 szerbhorvát,

26 749 magyar,

2 475 német,

231 szlovén, 195 szlovák, 423 orosz, a többi egyéb nemzetiségű.

Az 50 000 főnyi bunyevácságot itt a szerbek és a horvátok között könyvelték el és itt volt a legszembetűnőbb a magyarság terhére kimutatott lélekszám, amit azonban az 1931. éves népszámláláskor már lényegesen módosítottak.

4. Zenta (36 894 lakosság közül)

26 529 magyar,

2 857 szerbhorvát,

53 szlovén, 137 szlovák, 310 német, a többi egyéb nemzetiségű.

5. Magyarkanizsa (18 074 lakosa közül)

17 127 magyar,

700 szerbhorvát,

21 szlovén, 11 szlovák, 41 orosz, 94 német, a többi egyéb nemzetiségű.

III. Baranya

A Jugoszláviához került csonka Baranya két járásában,

1. Kiskőszegen (20 473 lakos él),

ebből 8 118 szerbhorvát,

7 527 magyar,

4 578 német

21 szlovén, 35 szlovák, 73 orosz, a többi egyéb nemzetiségű.

2. Dárdai járásban 28 979 lakos él,

ebből 11 675 német,

9 111 magyar,

7 486 szerbhorvát,

122 szlovén, 43 szlovák, 34 orosz, a többi egyéb nemzetiségű.

1931. március 31-én megtartott népszámlálás nemzetiségi hivatalos adatait nem tették

közzé, akkor már megtörtént az ország új területi beosztása. A tartományok után életre hívták a Dunai Bánságot, amely a Vajdaságon kívül Eszakszerbia és a Szerémség néhány járásából állott. Az 1937-ben kiadott adatok már arról tanúskodtak, hogy a duna-bánsági városok közül Belgrádon kívül Újvidék lakossága is megduzzadt.

A Duna-bánság lakóinak száma 2 387 295 volt.

A zágrábi "Novosti" című Lap 1933. október 22-én ismertette az első adatokat a városokról.

Eszerint 1931-es népszámlálás-kor a vajdasági városok így oszlottak meg:

1. Szabadka

szerbhorvát 53 484,

magyar 41 401, (vagyis 15 000-el több mint 1921-ben ami nem a természetes népszaporulat fő következménye, hanem inkább az 1921-es statisztikai hibák jóvátétele.)

szlovén 351, német 2 865

2. Újvidéknek

31 640 szerbhorvát 587 szlovén,

9 116 német és 17 354 magyar lakója volt,

míg 1941-ben 75-80 000-re becsülték lakosságát, amelyből 25 000 volt magyar.

3. Nagybecskerekén

13 540 szerbhorvát,

9 189 magyar

8 164 német

168 szlovén, lakosság volt.

4. Zombornak

22 439 szerbhorvát,

5 852 magyar,

3 400 német,

113 szlovén.

5. Zentának

25 924 magyar,

4 659 szerbhorvát,

13 szlovén, 412 német és lakója volt.

Zentán a lakosság száma megduzzadt, mert a város határában jelentős agrártelepeket hoztak létre.

6. Versec városának lakói így oszlottak meg:

13 178 szerbhorvát,

11 926 német,

2 787 magyar

247 szlovén.

7. Nagykikinda

16 115 szerbhorvát,

5 333 magyar,

102 szlovén, 583 német.

A magyarság számarányának csökkenése

Radivojevics Teofil belgrádi egyetemi tanár a Politika című Lap 1933. május 16-án megjelent számában hivatkozik a jugoszláviai statisztikai hivatal adataira, amely szerint Jugoszláviának juttatott területeken:

1910-ben 12 228 194 lakos élt.

Ebből **571 918, vagyis 4,7% volt magyar,**

581 830, vagyis 4,8% német,

2,1 % román nemzetiségű.

1921-ben tekintettel a háborús veszteségekre, a népösszeírás az új államban **11 984 911** lakost talált.

A magyarok száma **467 658, vagyis 3,9%**, (tehát 11-év alatt, **104.260-el csökkent** 1910 óta)

a németekét 4,22%,

a románoké 1,93%, vagyis itt csökkenés állapítható meg.

1931-ben 13 930 918 lakója volt az országnak, ezek a szerző szerint így oszlottak meg:

- szerbhorvát 11 912 065
- szlovén 1 980 559
- ebből zsidó 44 966
- magyar 465 800
- német 495 509
- román 95 554

1941-ben

A magyar statisztikai zsebkönyv 1942. kiadása szerint **a visszafoglalt délvidéki területen 1 028 118 lakos élt.**

- A teljes Bács-Bodrog vármegyének **695 586** lakosa volt.

- Baranyának a visszakerült két járással **305 584**.

Ez a zsebkönyv nem közli a bácskai nemzetiségi adatokat.

Az országban **369 348, vagyis 2 és 1/1 % szerbhorvát és bunyevác élt.**

Ebből

- a szerb 164 423, 1,1%,
- a horvát 127 441, 0,9%,
- a bunyevác, és sokác 77 484, 0,5%.

Miután Csonkamagyarországon akkor, vagyis 1941. előtt 65 000 délszláv lélek élt, ez azt jelenti, hogy a Bácskában kb. 300 000 szerb-horvát- bunyevác és sokác polgár élt az 1941-es népszámlálás alkalmával.

A szerbek számát 200 000- re, a horvát, bunyevác és sokác számát 100 000-re becsülték.

A bunyevácok száma 80-100 000, a horvátok száma egészen minimális, mivel azonban a bunyevác nagyobb része horvátnak vallotta magát, ezért hozott ki a statisztika 122 740 horvátot a népszámláláskor.

***Kelt Délvidéken 1991.december 18-án
forrás: Napló (a Rendkívüli)***